

PATVIRTINTA
Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
Dekano 2025 m. kovo 31 d. įsakymu
Nr. (1.1 E) 620000-DV-6
(2025 m. birželio 17 d. dekanų įsakymo
Nr. (1.1 E) 620000-DV-13 redakcija)

VILNIAUS UNIVERSITETO KAUNO FAKULTETO ATITIKTIES MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarka) nustato atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo organizavimo Vilniaus universiteto (toliau – Universitetas) Kauno fakultete (toliau – Fakultetas) tvarką, komiteto, skirtą vertinti Fakulteto mokslininkų ir doktorantų (toliau – Tyrėjai), išimtiniais atvejais ir tik darbų vadovų prašymu ir magistrantų vykdomų mokslinių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimų etikai, sudarymą, jo funkcijas, veiklos organizavimo ir sprendimų priėmimo tvarką.

2. Tvarka yra parengta vadovaujantis Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2020 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. V-60 „Dėl Atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo gairių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) (toliau – Gairės).

II SKYRIUS KOMITETO, SKIRTO VERTINTI ATITIKTĮ MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKAI, SUDARYMO TVARKA

3. Siekiant užtikrinti Fakulteto atstovaujamo mokslo krypties mokslinių tyrimų atitiktį mokslinių tyrimų etikai, Fakultete sudaromas Atitikties mokslinių tyrimų etikai komitetas (toliau – Komitetas). Komiteto veiklos tikslai yra:

- 3.1. užtikrinti asmenų, dalyvaujančių moksliniuose tyimuose, teises, orumą ir gerovę;
- 3.2. užtikrinti mokslinių tyrimų etikos principų laikymąsi;
- 3.3. padėti Tyrėjams tinkamai tvarkyti duomenis, įskaitant ir asmens duomenis;
- 3.4. mažinti dalyvavimo tyrime keliamą žalos riziką tyrimo dalyviams.

4. Komitetą sudaro ne mažiau kaip 6 nariai. Komiteto sudėtį, atsižvelgdamas į kandidatų profesinę kompetenciją ir kvalifikaciją tvirtina Fakulteto dekanas.

5. Komiteto narių kompetencija turi apimti Fakultete atstovaujamas mokslo sritis.

6. Komiteto nariais gali būti Fakulteto dėstytojai ir/ar mokslininkai, kurie dirba Universitete ne trumpiau nei 3 metus etato dalimi.

7. Komiteto nariai yra skiriami trejų metų kadencijai. Tas pats narys negali būti skiriamas daugiau nei dviem kadencijoms iš eilės.

8. Komiteto nariais tapę asmenys, prieš pradėdami veiklą, pasirašo konfidencialumo pasižadėjimą (1 priedas) ir nešališkumo deklaraciją (2 priedas). Komiteto nariai, vykdydami pareigas, vadovaujasi pagarbos žmogaus teisėms ir orumo, nešališkumo, skaidrumo ir kitais principais, nurodytais Vilniaus universiteto akademinės etikos kodekse, profesinės etikos kodeksuose, ir šia Tvarka.

9. Komiteto nario įgaliojimai pasibaigia:

- 9.1. pasibaigus kadencijai;
- 9.2. nutrūkus darbo santykiams su Universitetu;

9.3. savo noru atsistatydinus iš Komiteto nario pareigų, pateikus prašymą dėl atsistatydinimo Komiteto pirmininkui;

9.4. negalint vykdyti pareigų dėl ligos;

9.5. nariui mirus;

9.6. atšaukus iš Komiteto nario pareigų, jei jis pažeidė akademinę etiką, nesilaikė Komiteto nuostatų reikalavimų ir šios Tvarkos 8 punkte minimų principų arba pažeidė konfidencialumo pasižadėjime ir nešališkumo deklaracijoje nurodytus įsipareigojimus. Atšaukimo atveju Komiteto narys šalinamas Komiteto pirmininko teikimu, Komiteto pirmininkas – daugumos Komiteto narių teikimu. Sprendimą dėl Komiteto nario atšaukimo iš pareigų priima Fakulteto taryba.

10. Į Komiteto nario, kurio įgaliojimai pasibaigė Tvarkos 9.2–9.6 papunkčiuose nurodytais pagrindais, vietą Tvarkoje nustatyta tvarka likusiam kadencijos laikotarpiui yra skiriamas naujas Komiteto narys.

11. Ne vėliau kaip per dvi savaites nuo Komiteto sudarymo Komitetas savo narių balsų dauguma išrenka Komiteto pirmininką ir pirmininko pavaduotoją.

12. Komiteto pirmininkas organizuoja ir koordinuoja Komiteto veiklą.

13. Komiteto pirmininkas:

13.1. kviečia ir pirmininkauja Komiteto posėdžiams;

13.2. teikia Fakulteto tarybai tvirtinti Komiteto nuostatus;

13.3. paskirsto Komiteto nariams paraiškas dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai ir organizuoja paraiškų nagrinėjimą;

13.4. inicijuoja kitų aktualių klausimų svarstymą;

13.5. prireikus teikia siūlymus Fakulteto tarybai dėl papildomo Atitikties mokslinių tyrimų etikai atitinkamoje mokslo kryptyje Fakultete komiteto steigimo;

13.6. atlieka kitas veiklas, susijusias su Komiteto funkcijų užtikrinimu.

14. Už nario pareigų vykdymą gali būti atlyginama Universiteto teisės aktų nustatyta tvarka. Komiteto nariams atlygį už darbą bei Komiteto veiklai reikiamas materialines ir organizacines sąlygas užtikrina Fakulteto dekanas. Fakulteto dekanas sprendimu taip pat yra skiriamas Komiteto sekretorius (toliau – Sekretorius). Sekretorius nėra Komiteto narys ir neturi Komiteto nario teisių. Sekretorius turi dalyvauti Komiteto posėdžiuose. Jam negalint dalyvauti, posėdyje dalyvauja kitas Fakulteto dekanas paskirtas Komiteto sekretoriaus funkcijas vykdomas asmuo. Prieš pradėdamas veiklą, Sekretorius turi pasirašyti konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją.

15. Sekretorius:

15.1. priima Komiteto dokumentus ir juos registruoja;

15.2. rengia posėdžių protokolus ir išsiunčia sprendimus suinteresuotiems asmenims;

15.3. skelbia informaciją apie Komiteto sudėtį ir jo veiklą Fakulteto interneto tinklalapyje;

15.4. Komiteto pirmininko pavedimu atlieka kitas su Komiteto darbo organizavimu susijusias funkcijas.

III SKYRIUS KOMITETO FUNKCIJOS

16. Komiteto funkcijos:

16.1. vertina Fakulteto Tyrėjų paraiškas dėl planuojamų atitinkamos mokslo krypties ar tarpdisciplininių mokslinių tyrimų atitikties mokslinių tyrimų etikai, remiantis atitinkamos mokslo krypties profesinę ir mokslinių tyrimų etiką reglamentuojančiais dokumentais, teisės aktais, susijusiais su tyrimų etikos reikalavimais ir principais, asmens duomenų apsaugos reikalavimais ir duomenų valdymu, ir priima sprendimą dėl mokslinių tyrimų atitikties mokslinių tyrimų etikai;

- 16.2. konsultuoja, teikia rekomendacijas, metodinę pagalbą Tyrėjams dėl reikiamų dokumentų, susijusių su mokslinių tyrimų etika ar duomenų valdymu, rengimo;
- 16.3. savo kompetencijos ribose nagrinėja atvejus, kylančius dėl mokslinių tyrimų etikos, asmens duomenų apsaugos ar duomenų valdymo pažeidimų;
- 16.4. teikia rekomendacijas Fakulteto dekanui dokumentų rengimo, mokymų, susijusių su mokslinių tyrimų etikos, duomenų apsaugos reikalavimais ir duomenų valdymo klausimais;
- 16.5. bendradarbiauja ir užtikrina reikiamų dokumentų derinimą su Universiteto duomenų apsaugos pareigūnu bei atsakingais Universiteto padaliniais;
- 16.6. rengia ir atnauja dokumentų, skirtų Tyrėjų mokslinių tyrimų dokumentacijai (tyrimo etinio vertinimo anketa, duomenų valdymo planas ir kt.), pavyzdinius šablonus;
- 16.7. svarsto ir priima sprendimus dėl Komiteto nagrinėjimo procedūrų, bendrųjų atitikties mokslinių tyrimo etikai kriterijų, paraiškų vertinimo kriterijų, kitų su paraiškų nagrinėjimu ir Komiteto veikla susijusių aktualių klausimų;
- 16.8. parengia pavyzdinius Komiteto nuostatus;
- 16.9. renka, sistemina duomenis ir teikia Tarybai ataskaitą apie Komiteto veiklą;
- 16.10. atlieka kitas funkcijas, reikalingas Komiteto tikslų įgyvendinimui.

IV SKYRIUS

KOMITETO VEIKLOS ORGANIZAVIMO IR SPRENDIMŲ PRIĖMIMO TVARKA

17. Fakulteto Tyrėjai, kurių planuojamuose atlikti moksliniuose tyrimuose tyrimo dalyviai yra žmonės, iki mokslinio tyrimo vykdymo pradžios Komitetui pateikia nurodytos formos paraišką.
18. Komitetas nevertina mokslinių tyrimų, susijusių su biomedicina ir gyvūnais.
19. Komitetas nevertina mokslinių tyrimų kokybės.
20. Komitetas nenagrinėja paraiškų dėl mokslinių tyrimų, kuriems reikalingi leidimai vadovaujantis Lietuvos Respublikos biomedicininio tyrimų etikos įstatymu ir/ar Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos leidimai.
21. Komitetas gautus atitinkamos mokslo krypties (-čių) Tyrėjų paraiškas vertina ir sprendimus dėl mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai priima periodiškai organizuojamuose Komiteto posėdžiuose. Kitoms Komiteto funkcijoms įgyvendinti gali būti pasitelkiamos įvairios kitos veiklos formos. Komiteto pirmininko sprendimu, posėdžiai ir kitos veiklos formos gali būti organizuojami ir elektroninio ryšio priemonėmis. Komitetas sprendimą dėl mokslinio tyrimo atitikties mokslinių tyrimų etikai priima per 20 darbo dienų nuo paraiškos pateikimo datos. Komiteto sprendimai forminami posėdžio protokolais (protokolų išrašais), kurie Tyrėjui pateikiami ne vėliau nei per 5 darbo dienas po sprendimo priėmimo.
22. Komiteto posėdžiai yra teisėti, kai juose dalyvauja daugiau kaip pusė visų Komiteto narių. Sprendimai priimami paprasta dalyvaujančių narių balsų dauguma. Balsams pasidalinus po lygiai, sprendimą lemia Komiteto pirmininko ar jį pavaduojančio asmens (kitas Komiteto pirmininko paskirtas Komiteto narys) pirmininkaujančio posėdžiui, balsas. Nariui informavus Komiteto pirmininką apie galimą interesų konfliktą konkretaus klausimo svarstyme, Narys nusišalina nuo to klausimo svarstymo ir sprendimo priėmimo. Sprendimai yra fiksuojami posėdžio protokoluose, kuriuos pasirašo Komiteto posėdžio pirmininkas ir sekretorius. Komiteto posėdžius kviečia ir jiems vadovauja Komiteto pirmininkas. Komiteto pirmininkui negalint dalyvauti posėdyje, posėdį kviečia ir jam vadovauja pirmininko pavaduotojas.
23. Komiteto sprendimas dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai yra ribotos trukmės ir galioja Tyrėjui išduotame dokumente nurodytą terminą. Sprendimų galiojimo terminų nustatymo kriterijai privalo būti nustatyti Komiteto nuostatuose.

24. Atitinkamos mokslo krypties ir tarpdisciplininių tyrimų paraiškų vertinimo kriterijai turi būti įtvirtinti Komiteto nuostatuose.

25. Padarius reikšmingus (pvz., keičiasi asmens duomenų tvarkymo sąlygos, duomenų rinkimo metodas ar kt.) mokslinio tyrimo, dėl kurio Komitetas priėmė teigiamą sprendimą, plano pakeitimus ar pasibaigus Komiteto sprendimo dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai galiojimo terminui, Tyrėjas pakartotinai teikia paraišką Komitetui dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai vertinimo.

26. Prireikus Komitetas gali pasitelkti atitinkamos mokslo krypties nepriklausomus ekspertus, kurie teiktų nuomonę dėl atitikties mokslinio tyrimo etikai vertinimo, konsultuotų Komiteto narius. Priimant sprendimus, ekspertai neturi balsavimo teisės. Komitetas turi teisę į posėdį kviesti pareiškėją, jei svarstant paraišką reikalingi papildomi paaiškinimai.

V SKYRIUS

ATSISKAITYMAS UŽ KOMITETO IŠVADŲ TEIKIMĄ

27. Fakulteto Tyrėjų paraiškas Komitetas nagrinėja nemokamai.

28. Kitų Universiteto padalinių Tyrėjų tarpdisciplininių mokslinių tyrimų, kurie apima Fakulteto koordinuojamas mokslo kryptis, paraiškos vertinamos mokamai taikant Universiteto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintus įkainius ir vidinio atsiskaitymo tvarką.

29. Tais atvejais, kurių nereglamentuoja šis Aprašas, turi būti taikomos Gairių nuostatos. Esant prieštaravimų tarp Gairių nuostatų, Komiteto nuostatų bei Aprašo nuostatų, turi būti vadovaujasi Gairių nuostatomis.

Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
atitikties mokslinių tyrimų etikai
organizavimo tvarkos aprašo
1 priedas

**(Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto nario
konfidencialumo pasižadėjimo forma)**

(Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai
komiteto nario, pirmininko ar sekretoriaus vardas ir pavardė didžiosiomis raidėmis)

KONFIDENCIALUMO PASIŽADĖJIMAS

Aš, _____, eidama(s) Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
(vardas ir pavardė)
atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto (toliau – Komitetas) _____ pareigas:
(pirmininko / sekretoriaus / nario)

1. Pasižadu:
 - 1.1. saugoti ir tik įstatymų bei kitų teisės aktų nustatytais tikslais ir tvarka naudoti konfidencialią informaciją, kuri man taps žinoma einant Komiteto _____ pareigas:
(pirmininko / sekretoriaus / nario)
 - 1.2. man patikėtus dokumentus, kuriuose yra konfidencialios informacijos, saugoti tokiu būdu, kad tretieji asmenys neturėtų galimybės su jais susipažinti ar jais pasinaudoti;
 - 1.3. neatskleisti tretiesiems asmenims konfidencialios informacijos;
 - 1.4. nesidaryti ir nepasilikti jokių man pateiktų dokumentų kopijų.
 2. Esu informuota(s), kad konfidencialią informaciją sudaro:
 - 2.1. Tyrėjų paraiškos dėl atitikties mokslinių tyrimų etikai ir kiti Komiteto veiklai reikalingi Tyrėjų ir kitų asmenų pateikti dokumentai;
 - 2.2. Komiteto posėdžių ar elektroninio susirašinėjimo metu gauta informacija, susijusi su Tyrėjų planuojamais moksliniais tyrimais ar kita Komiteto nuostatuose nustatyta veikla;
 - 2.3. Komiteto posėdžio dalyvių nuomonės ar balsavimo rezultatai;
 - 2.4. Komiteto priimti sprendimai, jų priedai ir juose išdėstyti argumentai, jei jie nėra viešinami Vilniaus universiteto teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 2.5. Komiteto protokolai, posėdžių vaizdo ar garso įrašai ir elektroninis susirašinėjimas;
 - 2.6. Komiteto veiklos metu gauta tiesiogiai su planuojamais moksliniais tyrimais ar kita Komiteto veikla nesusijusi informacija, esanti asmeninio, komercinio ar kitokio pobūdžio, kurios apsauga reglamentuojama teisės aktais;
 - 2.7. kita su Komiteto veikla susijusi ar veiklos metu gauta informacija, jei jos viešinimo galimybės ribojamos teisės aktų nustatyta tvarka.
 3. Pasirašydama(s) šį pasižadėjimą patvirtinu, kad:
 - 3.1. šį pasižadėjimą perskaičiau, jo turinys man yra aiškus ir suprantamas;
 - 3.2. esu įspėta(s), kad pažeidusi(ęs) šį pasižadėjimą turėsiu teisės aktų nustatyta tvarka atlyginti dėl to padarytus nuostolius bei prisiimti kitas teisės aktais numatytas neigiamas pasekmes.

Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
atitikties mokslinių tyrimų etikai
organizavimo tvarkos aprašo
2 priedas

**(Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto nario
nešališkumo deklaracijos forma)**

(Vilniaus universiteto Kauno fakulteto atitikties mokslinių tyrimų etikai
komiteto nario, pirmininko ar sekretoriaus vardas ir pavardė didžiosiomis raidėmis)

NEŠALIŠKUMO DEKLARACIJA

Aš, _____, eidama(s) Vilniaus universiteto Kauno fakulteto
(vardas ir pavardė)
atitikties mokslinių tyrimų etikai komiteto (toliau – Komitetas) _____ pareigas:
(pirmininko / sekretoriaus / nario)

1. Įsipareigoju:
 - 1.1. savo pareigas atlikti objektyviai, dalykiškai, nešališkai ir sąžiningai, vadovaudamasi(s) Vilniaus universiteto teisės aktais, sąžiningumo, skaidrumo, teisėtumo principais ir turimomis žiniomis;
 - 1.2. Komiteto nuostatuose nustatyta tvarka nusišalinti ir nedalyvauti Komiteto sprendimų rengimo, svarstymo, priėmimo procedūrose, kai:
 - 1.2.1. sprendžiamas klausimas yra tiesiogiai susijęs su manimi;
 - 1.2.2. sprendžiamas klausimas yra susijęs su man artimais asmenimis. Man išaiškinta, kad man artimi asmenys yra giminaičiai bei svainystės ryšiais susiję asmenys, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.135 ir 3.136 straipsniuose, taip pat sutuoktinė(is), sugyventinė(is) ar partnerė(is), sutuoktinės(io), sugyventinės(io) ar partnerės(io) vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės) bei mano įtėviai, įvaikiai, įbroliai, įseserės;
 - 1.2.3. aš, mano sutuoktinė(is) (sugyventinė(is)) ar mano artimos(i) giminaitės(čiai) yra tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuoti klausimo sprendimo baigtimi;
 - 1.2.4. yra kitų aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl mano nešališkumo (pvz.: esant projekto, kurio vadovas/-ė kreipiasi etikos leidimo, vykdytoju; būsimos publikacijos, kuriai bus renkami duomenys, kurių rinkimui prašoma etikos leidimo, bendraautorai/-ės).
 - 1.3. savo ir (ar) man artimų asmenų privačių interesų naudai nesinaudoti ir neleisti naudotis informacija, kurią įgysiu dalyvaudamas Komiteto veikloje.
2. Pasirašydama(s) šią deklaraciją patvirtinu, kad:
 - 2.1. šią deklaraciją perskaičiau, jos turinys man yra aiškus ir suprantamas;
 - 2.2. esu įspėta(s), kad pažeidęs(usi) šią deklaraciją turėsiu teisės aktų nustatyta tvarka atlyginti dėl to padarytus nuostolius bei prisiimti kitas teisės aktais numatytas neigiamas pasekmes.
